

**ROLUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE LA PĂSTRAREA
IDENTITĂȚII ȘI INTERESULUI NAȚIONAL, ÎN CONTEXTUL
APARTENENȚEI ROMÂNIEI LA NATO ȘI UE**

**THE ROLE OF THE ROMANIAN ORTHODOX CHURCH IN
PRESERVING IDENTITY AND NATIONAL INTEREST, IN THE
CONTEXT OF ROMANIA'S NATO AND EU MEMBERSHIP**

*Col.(r.) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU**
*Drd. Cristian NICULESCU***

Rezumat: Biserica Ortodoxă Română are o misiune importantă în contextul apartenenței României la NATO și UE, ținând cont de importanța identității profund creștine a poporului român. Această identitate nu este doar o realitate sociologică sau conceptuală, ci ea este o caracteristică ontologică a ființei neamului românesc.

Biserica Ortodoxă Română poate avea o contribuție majoră la apărarea identității și la promovarea interesului național, pentru că deține un patrimoniu religios spiritual, cultural, istoric generos și pentru că acționează prin multiple metode specifice de slujire și implicare socială: dimensiunea liturgică, pastoral-misionară, social-filantropică, culturală și de patrimoniu bisericesc, administrativ-economică, relații și legături cu instituții interne și internaționale etc. De asemenea, Biserica adoptă poziții ferme împotriva unor acțiuni de tip xenofob, rasist sau antisemit, atitudini contrare spiritului Evangheliei.

Este necesar ca Biserica Ortodoxă Română să se implice în renașterea morală, socială, civică, spirituală și culturală a poporului român în perioada contemporană, caracterizată prin multiple frământări, amenințări, riscuri și vulnerabilități.

Cuvinte-cheie: interes; identitate; cultură; secularizare; bioetică; Biserică.

Abstract: Romanian Orthodox Church has an important mission in the context of Romania's NATO and EU membership, given the importance of the profoundly Christian identity of the Romanian people. This identity is not just a sociological or conceptual reality, but it is actually an ontological characteristic of the very being of Romanian nation. The Romanian Orthodox Church can bring a major contribution to defending the identity and promoting the national interest as it holds a historical religious, spiritual, cultural heritage. Moreover, it acts through multiple specific methods of social involvement and service: the liturgy dimension, the pastoral-missionary, social and philanthropic, cultural and religious heritage, and administrative dimensions as well as economic relationships

* Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale, Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: boarugheorghe@yahoo.com

** Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, preot militar (col.) Brigada 30 Gardă Mihai Viteazul, București, E-mail:cristianniculescu70@yahoo.com

and connections with national and international institutions etc. In addition, the Church also adopts strong positions against any xenophobic, racist or anti-Semitic actions, attitudes that are contrary to the spirit of the Gospel.

The Romanian Orthodox Church needs to engage in a moral, social, civic, spiritual and cultural rebirth of the Romanian people in the contemporary period characterized by multiple upheavals, threats, risks and vulnerabilities.

Keywords: interest; identity; culture; secularization; bioethics; Church.

Strategia de Securitate Națională a României are ca scop principal promovarea și apărarea valorilor și intereselor naționale. Conform acesteia „valorile naționale sunt elemente de natură spirituală, culturală și materială ce definesc identitatea românească”⁸.

Aceste valori contribuie la menținerea caracterului național, unitar și indivizibil al statului român, la unitatea bazată pe limbă, credință, cultură și viață spirituală. Astfel, identitatea națională reprezintă elementul cheie care stă la baza valorilor naționale; valorile naționale sunt elemente intrinseci, ontologice, de exprimare perenă a națiunii noastre.

Identitate națională și interes național - rolul ortodoxiei românești

Identitatea națională „reflectă percepția dominantă, relativ constantă și instituționalizată cu privire la valorile naționale. Ea vizează promovarea, protejarea și apărarea valorilor prin care națiunea română își garantează existența și interesul național, își construiește viitorul și în temeiul căruia se integrează în comunitatea europeană și euroatlantică”⁹.

Interesul național există și se manifestă conjunctural, pe când valorile naționale reprezintă pecetea și matricea existențială perenă a unei națiuni. Se întâlnesc afirmații de genul „politica promovată de statul nostru este subordonată interesului național” sau „anumită acțiune a statului este de interes național”; sintagma „interes național” este întâlnită și în domeniul relațiilor internaționale, atunci când se vorbește de interesul național francez, englez, german etc.

Interesul național reprezintă suma intereselor specifice și a opțiunilor politicii generale ale unui stat (interes politic, economic, interes social, de securitate) fiind receptori ai nevoilor esențiale ale unei națiuni. Astfel, preocuparea politică a unui stat este ridicată la rang de ideologie statală. „Interesul național reprezintă un sistem valorico-normativ având un rol de modelare și de model ce exprimă și promovează cerințele funcționale ale națiunii, filtrează percepțiile, determină atitudinile și

⁸ *Strategia de Securitate a României*, București, 2007, p. 8.

⁹ *Ibidem*, p. 9.

influențează modalitățile de participare la viața internă și internațională, acționând ca funcție de control vis-a-vis de sistemul interacțiunilor politice”¹⁰.

Interesul național nu poate fi definit pe termen lung, realist în afara mediului politic internațional. Există o legătură conceptuală între interesul național și cultura politică, în sensul că primul reprezintă un concept-scop, iar cel de-al doilea reprezintă un concept-mijloc. Strategia de Securitate a unui stat nu se poate proiecta pe termen lung fără a defini interesul național ca proces de convergență a activității politice și a voinței naționale. Interesul național validează superioritatea unei opțiuni politice realizată de autoritățile statale într-o anumită conjunctură. De aceea, nu se poate vorbi de interese individuale sau de grup atunci când se stabilește care sunt principiile care stau la baza interesului național.

Definirea corectă și pe termen lung a conceptului de interes național depinde evident de maturitatea clasei politice a statului care concepe Strategia de Securitate Națională, care trebuie să anticipeze și să evalueze concret și realist atât impactul deciziilor externe asupra politicilor interne, cât și rezultatul politicilor interne asupra mediului politic extern. Această anticipare a evoluției politicilor internaționale depinde și de procesul de percepție a actorilor politici și nepolitici ai unui stat pentru a se ajunge la un proces de decizie, referitor la gradul de accesibilitate și poziția ierarhică în sistemul general al intereselor naționale.

Interesul național reprezintă totodată și o schemă de strategie geopolitică a unui stat, este fundamentul care animă conduita fiecărui stat în viața internațională și este o normă de conduită a exercițiului drepturilor politice ale statului: dreptul statului la propria existență (autodeterminare), dreptul la selectarea priorităților și la revendicarea participării la politica internațională. Determinarea corectă a intereselor naționale de către clasa politică și aplicarea lor se regăsesc, natural, în standardul de viață al populației, acesta fiind barometrul care arată dacă interesul național a fost corect identificat și aplicat. Nu se poate identifica corect interesul național fără componentele de bază ale conceptului de națiune (teritorialitatea, populația, independența și guvernarea).

Hans J. Morgenthau acceptă ideea că politica externă trebuie privită prin prisma interesului național realist și evitată de la impactul spiritului idealist¹¹. Deci, interesul național trebuie privit și ca valoare-scop și ca valoare-mijloc în împlinirea politicii generale. Interesul național are un realism relativ, care este dat de personalitatea emitentului interesului național și de conștiința apartenenței la „noua ordine mondială”.

Interesul național trebuie să aibă o transparență asigurată de participarea directă a cetățenilor la definirea, promovarea și apărarea acestora. Ce trebuie să știe și ce nu

¹⁰ Marcel Constantin Cobuz, *Interesul național - considerații de ordin conceptual*, Institutul Român de Studii Internaționale, București, 1995, p. 55.

¹¹ Hans J. Morgenthau, *The Struggle for Power and Peace*, New York, Knopf, 1948, p. 5.

trebuie să știe opinia publică în legătură cu o problemă de interes național ține de decizia clasei politice. Deprecierea suveranității naționale, expansiunea societății internaționale și „ordinea mondială” reprezintă o serie de factori determinanți, obiectivi ai minusului de valoare al interesului național, al devalorizării acestuia, cei subiectivi ținând de latura negativă a naționalismului extrem (neonazismul, islamismul patologic). Astfel, nu se mai poate vorbi de interese naționale, ci de interese transnaționale, pentru că națiunea (ca produs al capitalismului, utilitarismului și birocratismului) se diluează apărând așadar „interesele etniilor”.

În actualul mediu politico-militar internațional, în care procesul globalizării produce anumite mutații la nivel național prin slăbirea autorității statului, se poate observa o anumită relativizare a conceptului de identitate națională. Întrebarea firească este dacă în acest context, în cazul României, se poate vorbi de o identitate europeană sau o identitate națională; ce rol poate avea creștinismul în general și care este rolul ortodoxiei românești, în special? Poate ortodoxia românească să se re poziționeze (în sensul de a depăși tiparele și pecetea bizantină care pun la bazele ortodoxiei românești principiul etnicității) și să-și afirme caracterul ei universal? Este o provocare la care ortodoxia românească poate avea un rol determinant, pentru că mediul social actual indică o disponibilitate a cetățenilor pentru spiritualitatea adevărată, concretă și coerentă pentru depășirea actualelor crize (economice, politice, morale, ecologice, sociale etc).

Biserica Ortodoxă Română protejează și promovează cu fermitate elementele vitale ale patrimoniului național, pentru propășirea materială și spirituală a credincioșilor săi - cetățeni ai României. Deci, interesele Bisericii nu sunt și nu pot fi în discordanță cu interesele naționale, ci în deplin acord cu acestea și acest lucru îl demonstrează cu prisosință conduita și activitatea ei de-a lungul istoriei României. Cultura ortodoxă a promovat și propune pentru viitor o securitate spirituală vitală pentru depășirea noilor riscuri și amenințări la care țara noastră și lumea întreagă sunt expuse datorită aspectelor negative pe care le aduc cu sine mondializarea și globalizarea.

Mediul de securitate este într-o continuă schimbare; unele schimbări sunt previzibile, altele sunt surprinzătoare, astfel încât dinamica relațiilor internaționale favorizează construcția unui nou echilibru de către comunitatea euro-atlantică. Din această ecuație care duce la un echilibru pe scena internațională nu poate lipsi factorul religios, acel factor religios sănătos, normal și firesc, care propovăduiește pace și înțelegere între națiunile lumii și nu cel patologic, care îndeamnă la ură și extremism de orice factură.

Uniunea Europeană, din care face parte și România, nu poate trata cu indiferență moștenirea creștină bimilenară a ei, pentru că rădăcinile Europei sunt creștine. A nega acest lucru (cum spune Alexandru Paleologu) înseamnă a

condamna la moarte acest continent prin pierderea identității sale; în Europa se poate vorbi doar de o singură civilizație - cea creștină - iar a fi european este o realitate mult mai veche decât însăși structurile europene; nu Robert Schuman sau Jean Monnet pun bazele Europei, căci Europa este o construcție creștină care a început acum mai mult de un mileniu.

Cine nu ține cont de acest lucru poate avea o poziție antieuropeană, pentru că a fi anticreștin înseamnă de fapt a fi antieuropean. Sunt europeni anticreștini, dar trăiesc și beneficiază de o cultură și civilizație create de creștinism. Europa nu a existat înainte de creștinism, ci ea s-a constituit de la creștinism încolo. Europa are o tradiție a gândirii, o tradiție a culturii amprentate puternic de creștinism¹². Înainte de creștinarea barbarilor (germani, slavi, scandinavi) Europa nu exista, „Europa a devenit Europă odată cu răspândirea creștinismului pe teritoriul ei. Europa este organizația creștinismului de secole, nu se învață la Maastricht, la Strasbourg sau la Bruxelles”¹³.

Biserica Ortodoxă Română înțelege Europa a fi „unitate în diversitate” cu valori, cultură, patrimoniu și spiritualitate preponderent creștine. De aceea, ea și-a manifestat sprijinul față de statul român în privința integrării europene semnând, alături de celelalte culte din România (la data de 16.05.2000, la Snagov) un document oficial în care se menționează: „*Ne exprimăm sprijinul nostru activ pentru acest proces, întrucât am fost întotdeauna europeni, facem în mod firesc eforturi în acest scop, fiind convinși că această integrare servește atât intereselor credincioșilor noștri, cât și întregii societăți românești și cultele au vocația sfântă de a contribui la reconcilierea și apropierea dintre persoane spre slava lui Dumnezeu și mântuirea oamenilor*”¹⁴.

Biserica românilor ortodocși a avut întotdeauna un reflex european, o conduită europeană și a căutat să insufle acest reflex și instituțiilor de apărare, ordine publică și siguranță națională, din care fac parte fiii săi duhovnicești. De-a lungul secolelor, ea a sprijinit și a promovat atât valorile naționale românești, cât și pe cele ale culturii universale.

În anul 2007, România a aderat ca stat cu drepturi depline la Comunitatea Europeană, această calitate atrăgând și o serie de obligații. În mod firesc și instituția bisericească ortodoxă din România a făcut demersuri pentru a se integra în acest context al drepturilor și obligațiilor europene, numai că instituțiile europene (din punct de vedere religios) au impus modificări la nivelul relației și colaborării cu cultele religioase. Se vorbește astăzi din păcate, de o vocație și moștenire creștină ale Europei la timpul trecut. Cel mai bine reliefează această

¹² Al. Paleologu, *Moștenirea creștină a Europei*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2003, p. 75.

¹³ *Ibidem*, p. 82.

¹⁴ www.patriarhia.ro/Publicații/BOREUROPA/Snagov.html Patriarhia Ortodoxă Română.

nouă realitate Marcel Gauchet care amintește de o modernitate echivalentă cu „ieșirea din religie”¹⁵. Această expresie înseamnă mult mai mult decât laicizare sau secularizare, care sunt niște valențe ale acestui fenomen. După Pierre Manent „istoria europeană se învâрте în jurul relației complicate, adeseori conflictuală, dintre instanța politică și instanța religioasă”¹⁶ și această relație a avut ca efect separația dintre Biserică și stat (uneori radicală, în cazul Franței). Iluminismul a generat o viziune rațională asupra lumii, diminuând consecințele rolului religiei în societate, secularizarea fiind o tendință a societăților moderne, la fel ca și birocratizarea sau urbanizarea¹⁷.

Secularizarea, ca fenomen în spațiul european, s-a manifestat ca o diminuare a practicilor religioase și ca o adaptare a simbolurilor religioase la contextul socio-politic și, prin urmare, o golire a lor de conținutul inițial. Secularizarea are ca efect ieșirea religiei din spațiul public, desacralizarea acestuia. În acest sens, Wright Mills afirmă că „secularizarea, ca proces istoric, a avut ca rezultat diminuarea dominației sacrului... sacrul dispărând peste tot, cu excepția domeniului privat”¹⁸. Cu toate acestea, religia nu a încetat să reprezinte o sursă de autoritate morală. Peter Berger afirmă că secularizarea a fost folosită inițial pentru exercitarea controlului politic asupra spațiului ecleziastic. Secularizarea reprezintă un concept căruia i s-au asociat conotații ideologice marxiste și creștine deopotrivă. Secularizarea este pentru Berger „procesul prin care sectoare ale societății și culturii au fost eliberate de dominația instituțiilor și simbolurilor religioase, precum și afirmarea științei ca perspectivă autonomă și total seculară asupra lumii”¹⁹.

Jose Casanova consideră că paradigma secularizării este principalul cadru prin care științele sociale se referă la relația dintre religie și modernitate. După el, există trei dimensiuni ale secularizării: secularizarea ca diferențiere a sferei seculare față de normele și instituțiile religioase; secularizarea ca declin al sentimentelor și practicilor religioase; secularizarea ca marginalizare a religiei în

¹⁵ Marcel Gauchet, *Le désenchantement du monde. Une histoire politique de la religion*, Gallimard, Paris, 1985 (versiunea în limba română: *Dezvrăjirea lumii. O istorie politică a religiei*, traducere de Vasile Tonoiu, Editura Științifică, București, 1995).

¹⁶ Pierre Manent, *O filozofie politică pentru cetățean*, traducere de Mona Antohi, Humanitas, București, 2003, p. 25.

¹⁷ Jean Claude Eslin, *Dumnezeu și puterea, Teologie și politică în occident*, traducere Tatiana Petrache și Irina Floare, Anastasia, București, 2001, pp.281 și urm.

¹⁸ Wright Mills, *The Sociological Imagination*, Oxford University Press, Oxford, 1959, pp. 32-33.

¹⁹ Peter L. Berger, *The Sacred Canopy: Elements of a Sociological Theory of Religion*, Random House, New York 1967.

sfera privată²⁰. Casanova ajunge la concluzia că religiile care au rezistat mai mult separației dintre stat și Biserică, precum Biserica Ortodoxă Română, se confruntă mai acut cu problema modernității și astfel, cu o scădere a vitalității religioase. Prin urmare, declinul practicilor religioase nu este rezultatul secularizării, ci al unor particularități istorice de amenajare a relațiilor dintre stat și Biserică²¹.

Privind în detaliu particularitățile fenomenului contemporan al secularizării, se poate observa apariția unei „securități existențiale”, potrivit căreia experiența persoanelor care trăiesc în societăți vulnerabile pune în evidență mai mare importanța valorilor religioase, în timp ce experiența celor care trăiesc în societăți cu securitate avansată și cu nivel material de trai ridicat nu favorizează (încurajează) aceste valori; această ruptură între cele două tipuri de societăți se poate adânci în viitorul apropiat și poate avea urmări negative greu de estimat. La prevenirea și rezolvarea acestor riscuri și vulnerabilități, Biserica Ortodoxă Română poate avea o contribuție majoră la scăderea gradului de secularizare, pentru că deține un patrimoniu religios spiritual, cultural, istoric generos, ca și datorită multiplelor metode specifice tradiționale de slujire și implicare socială eficiente: dimensiunea liturgică, pastoral-misionară, social-filantropică, culturală și de patrimoniu bisericesc, administrativ-economică, relații și legături cu instituții interne și internaționale etc. Astfel, „*cererea pentru religie va fi constantă, indiferent că vorbim de societăți moderne sau ultramoderne*”²².

Ca urmare a manifestărilor secularizante actuale, unele state din Europa (precum Franța și Marea Britanie) au devenit țări misionate deși, inițial, au fost țări misionare. În acest context al vidului spiritual și moral-duhovnicesc, ortodoxia poate oferi valori, criterii, metode și atitudini în folosul culturii și civilizației europene contemporane, prin dialog interreligios și intercultural, în vederea realizării unui model comun de percepție și promovare a valorilor perene religioase și laice. Omului modern, secularizat, i se potrivește expresia „*believing whithout belonging*” - a crede fără a aparține unei confesiuni religioase. Europeanii nu și-au pierdut sentimentul religios (care este un dat ontologic al ființei umane) dar nu îl mai manifestă instituționalizat. Se poate observa că un alt fenomen care se manifestă în spațiul culturii europene actuale este acela de a aparține unei confesiuni doar în mod formal, participând la cultul ei fără convingere religioasă - „*belonging whithout believing*”. Biserica Ortodoxă Română poate rezolva această

²⁰ Jose Casanova, *Public Religions in the Modern World*, The University of Chicago Press, Chicago, 1994, p. 211.

²¹ Radu Carp, *Dumnezeu la Bruxelles, Religia în spațiul public european*, Colecția Universitas, Seria Theologia Socialis 3, Ed EIKON, Cluj - Napoca 2009, p. 56.

²² Ronald Inglehart, Pippa Norris, *Sacred and Secular. Religion and Politics Worldwide*, Cambridge University Press, New York, 2004, p. 3.

animozitate, acest impas, prin experiența ei bimilenară isihastă și mistică, prin spiritualitatea sa pnevmatologică și soteriologică.

Rolul Bisericii Ortodoxe Române la păstrarea identității naționale după aderarea României la NATO și UE

La 1 ianuarie 2007 România a devenit membră a UE, revenind astfel în mod oficial acolo unde îi este locul de drept din punct de vedere cultural și identitar. Începutul procesului de integrare a României în structurile Uniunii Europene a readus totodată în prim plan și rolul Bisericilor și comunităților ecleziale și religioase din țara noastră în acest proces ireversibil și important. Au fost voci care au considerat că, odată cu integrarea României în NATO și UE, rolul comunităților religioase va trebui redimensionat, în special în ceea ce privește pronunțarea reprezentanților cultelor religioase în chestiuni de natură etică - fapt ce trezește polemici și în unele state membre ale Uniunii. Este necesar ca reprezentanții Bisericilor și comunităților ecleziale să intervină în viața societății și, dacă da, în ce fel?

Anul 2007 și începutul anului 2008 au reprezentat o perioadă de anumite controverse privind raportul dintre instituțiile de învățământ și comunitățile religioase. Unele organizații nonguvernamentale au cerut înlăturarea icoanelor și a simbolurilor religioase din școli, motivând că astfel s-ar încălca libertatea de conștiință a elevilor, lucru contestat însă atât de reprezentanții Bisericii Ortodoxe cât și a celei Catolice de ambele rituri din țara noastră. Dacă privim vechiul text al *Tratatului Constituțional de la Roma* (anterior celui semnat la Lisabona), la articolul II-70 se vorbește despre libertatea de gândire, de conștiință și de apartenență religioasă, principiu care include libertatea de a adopta o altă religie, dar și libertatea de a manifesta propria religie sau convingere atât în mod individual cât și în mod colectiv, în public și în privat. Această concepție despre libertatea de conștiință nu s-a schimbat odată cu semnarea de către șefii de stat și de guvern ai celor 27 de state ale UE, la Lisabona, a noului Tratat.

Cu ce poate îngreuna libertatea de conștiință prezența simbolurilor religioase (în special a icoanelor) de vreme ce în învățământul preuniversitar se studiază materia religie, ținând cont desigur de opțiunea confesională a fiecăruia? Se poate observa o tendință laicistă eronată, care consideră că valorile religioase reprezintă un posibil obstacol în calea libertății fiecărei persoane. Acest aspect se regăsește și în dezbaterile publice privind obligativitatea sau nu a predării religiei în învățământul preuniversitar, controversă care s-a rezolvat prin referendumul național din anul 2015, stabilindu-se o variantă firească: orele de religie se desfășoară în colegii și licee, dar este opțiunea elevilor și a părinților (tutorilor) de a studia sau nu religia și, în cazul în care se dorește să se studieze, de a opta pentru

confesiunea dorită; cultele religioase minoritare pot solicita ca elevii ce aparțin acestor culte să nu fie influențați sau obligați să participe la ore de religie organizate de cultul majoritar.

O altă problematică disputată este cea privind implicarea Bisericilor și a comunităților religioase în activități socio-caritative, sprijinind astfel statul în acest domeniu social atât de actual și complex. În acest sens, există colaborare a statului cu Patriarhia Ortodoxă și cu reprezentanții Conferinței Episcopilor Catolici de ambele rituri din România. Se poate pune întrebarea: ce presupune această colaborare cu instituțiile statului în chestiuni socio-caritative și dacă nu cumva Biserica ajunge uneori să suplinească anumite disfuncționalități ale instituțiilor sociale patronate de stat?

Unul dintre punctele cele mai sensibile referitoare la implicarea Bisericii în viața societății românești este cel legat de intervenția reprezentanților instituțiilor ecleziastice în chestiuni etice care influențează într-o manieră determinantă concepția despre viață și comunitate. După căderea comunismului, avortul a fost legalizat și milioane de copii nenăscuți au fost sacrificați pe „altarul” egoismului și al hedonismului ce par să influențeze atât de mult concepția societății contemporane. Un creștin autentic nu poate rămâne indiferent la acest fenomen extrem de grav ce se extinde în societatea românească, adeseori „justificat” de o așa-zisă „libertate a femeii de a face ce dorește cu propriul trup”, fără a lua în considerare dreptul inalienabil la viață al copiilor nenăscuți. Lupta de idei împotriva avortului și pentru o cultură a vieții este dusă în comun în România de ortodocși, catolici, protestanți și neoprotestanți, existând în acest sens asociații ortodoxe (Asociația Părinți pentru Ora de Religie) sau ecumenice (Darul vieții din Timișoara). Se organizează marșuri pentru viață, rugăciuni pentru copiii nenăscuți, campanii în mass-media, precum și centru de consultanță pentru femeile care sunt puse în fața unor astfel de alegeri dramatice. Din nefericire, nu există o reală voință politică pentru a abroga legea ce permite avortul, uneori folosindu-se pretextul că doar comunismul s-ar fi opus avortului, lucru fals în mod evident.

În ultimii ani, Biserica Ortodoxă din România a reacționat în mod clar și ferm și la un alt subiect sensibil și foarte controversat: așa-zisele „cupluri de fapt homosexuale”. Chiar dacă în România nu există în mod oficial drepturi civile pentru astfel de cupluri, există o campanie tot mai susținută în acest sens, campanie dusă tot de anumite organizații nonguvernamentale „umaniste”, neomarxist-atee, în ciuda opoziției evidente a marii majorități a populației și a lipsei unei încurajări din partea unor forțe politice. Confuzia care riscă să se creeze între aceste „cupluri” și instituția familiei este reală și acest lucru se poate vedea și din experiența altor țări din UE. Departe de a discrimina vreo persoană, Biserica luptă pentru protejarea conceptului de familie în societate, concept care se poate baza doar pe raportul liber, consensual de iubire dintre un bărbat și o femeie în fața lui Dumnezeu și a

autorităților civile, în instituția tradițională a căsătoriei. Încercarea de a echivala căsătoria cu fel de fel de „cupluri de fapt” nu este doar departe de tradiția creștină, dar și de tradiția legislativă europeană. Biserica Ortodoxă Română acționează prin metodele sale specifice, ca în România, în ciuda unor presiuni agresive din partea unor ONG-uri extrem de bine organizate, instituția familiei să rămână protejată de legislație și clar definită. Schimbările legislative din unele state ale UE, care au dus la recunoașterea unor drepturi civile pentru „cuplurile de fapt homosexuale” sau chiar căsătoria între persoane de același sex privesc exclusiv doar acele țări și în nici un caz nu exprimă o linie comună a tuturor țărilor membre UE.

Biserica Ortodoxă are datoria morală de a interveni în chestiunile etice, pentru că ea este parte integrantă a societății și nu poate fi exclusă doar pentru că în cultura post-modernă poziția creștină pare uneori în contradicție cu o așa-zisă gândire progresistă, neomarxistă și atee. Susținerea clară a culturii vieții și lupta de idei împotriva eutanasiei, avortului, așa-zisei „căsătorii homosexuale” și a violenței de orice fel, rămân coordonate fundamentale ale aportului Bisericii la viața comunității. În ciuda relativismului, indiferentismului tot mai frecvente în unele medii sau chiar a anticlericalismului, societatea românească nu rămâne în mod evident insensibilă la apelurile Bisericii în favoarea valorilor creștine. Acest lucru nu înseamnă în nici un caz că, de fapt, clerul ar face politică, așa cum interpretează unii critici ai Bisericii aceste acțiuni duse în apărarea și promovarea unor valori etice fundamentale.

Biserica are o misiune importantă în această perioadă istorică a apartenenței României la NATO și UE și anume sublinierea identității profund creștine a poporului român. Această identitate nu este doar o realitate sociologică sau conceptuală, căci ea face parte din însăși ființa neamului românesc, în mod autentic și profund. Un popor nu poate să supraviețuiască cu adevărat în istorie dacă își pierde identitatea; credința creștină este o componentă fundamentală a poporului român. În pofida unei istorii dramatice, românii și-au păstrat ființa neamului datorită unei credințe statornice și ferme în Dumnezeu, fiind nu numai unul din primele popoare creștine ale Europei, dar și unul din popoarele cele mai atașate de valorile creștine. Este greu de crezut că atacurile sistematice și tendințele secularizante ce traversează acum Europa vor reuși să îi îndepărteze și pe români de propriile lor rădăcini creștine, de identitatea lor de popor ce crede în Iisus Hristos de două milenii. Fie că sunt ortodocși, catolici sau protestanți, militarii români au o profundă și statornică credință creștină și nu par să cadă pradă relativismului, confuziei morale și indiferentismului atât de prezente în alte zone ale bătrânului continent. Acest lucru nu trebuie însă să scadă vigilența misionară a Bisericii și atenția Armatei, care trebuie să continue și mai dinamic (prin capelanii militari) misiunea de reevanghelizare specifică celui de-al treilea mileniu creștin.

Este desigur regretabil că se evită a se menționa explicit în Tratatul constituțional european aportul fundamental al creștinismului în istoria bătrânului continent ca și cum implicarea Bisericii în istoria europeană a ultimelor două milenii nu ar fi fost decisivă.

Biserica strămoșească ortodoxă, prin ierarhia superioară și preoții militari, se implică activ și ferm în formarea conștiințelor și caracterelor militarilor, evitând în mod clar discriminarea pe criterii religioase, rasiale sau etnice a oricărei persoane, conlucrând activ cu statul la realizarea unui climat de bună înțelegere între populația majoritară și etniile minoritare din țară sau din teatrele de operații militare. Biserica Ortodoxă și Armata României au fost și rămân factori de echilibru, stabilitate, reconciliere și sprijin pentru populația civilă în împrejurări dificile și nimeni nu trebuie să uite nici un moment acest rol al lor. O atenție sporită este acordată populației de etnie rromă, care trebuie sprijinită în efortul ei de îmbunătățire a nivelului de trai și de educație, Biserica strămoșească putând să încurajeze (prin organizarea în unitățile militare a unor acțiuni sociale și filantropice) integrarea socială a acestei etnii semnificative numeric în România ca și în alte state ale Uniunii Europene. De asemenea, Biserica și Armata adoptă, prin decizii și hotărâri, poziții ferme împotriva unor acțiuni de tip xenofob, rasist sau antisemit, atitudini profund contrare spiritului Evangheliei. Mai mult ca oricând, este necesar ca Biserica Ortodoxă împreună cu Armata României să se implice în renașterea morală, socială, civică, spirituală, culturală a poporului român în această perioadă nouă din istoria României, caracterizată prin multiple amenințări, riscuri și vulnerabilități.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Strategia de Transformare a Armatei României*, Statul Major General, București, 2007;
- *** *Strategia de securitate a României*, București, 2007;
- *** Arhivele Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române pe anul 1994, *Fond arhivistic nr. 77*, Dosar nr. 12;
- BERGER L.P., *The Sacred Canopy: Elements of a Sociological Theory of Religion*, Random House, New York 1967;
- BEȚIU V., Pr. iconom stavrofor, *Preotul militar slujitor al lui Dumnezeu și al oștirii creștine*, în „Anuarul Academiei Forțelor Terestre” nr. 2, 2003;

- CARP R., *Dumnezeu la Bruxelles, Religia în spațiul public european*, Colecția Universitas, Seria Theologia Socialis 3, Ed. EIKON, Cluj – Napoca, 2009;
- CASANOVA J., *Public Religions in the Modern World*, The University of Chicago Press, Chicago, 1994;
- COBUZ C-tin.M., *Interesul național - considerații de ordin conceptual*, Institutul Român de Studii Internaționale, București, 1995;
- ESLIN C.J., *Dumnezeu și puterea, Teologie și politică în occident*, traducere Tatiana Petrache și Irina Floare, Anastasia, București, 2001;
- GAUCHET M., *Le desencantement du monde. Une histoire politique de la religion*, Gallimard, Paris, 1985. Versiunea în limba română: *Dezvrăjirea lumii. O istorie politică a religiei*, traducere de Vasile Tonoiu, Editura Științifică, București, 1995;
- INGLEHART R., NORRIS P., *Sacred and Secular. Religion and Politics Worldwide*, Cambridge University Press, New York, 2004;
- MANENT P., *O filozofie politică pentru cetățean*, traducere de Mona Antohi, Humanitas, București, 2003;
- MILLS W., *The Sociological Imagination*, Oxford University Press, Oxford, 1959;
- MORGENTHAU J.H., *The Struggle for Power and Peace*, New York, Knopf, 1948;
- PALEOLOGU Al., *Moștenirea creștină a Europei*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2003;
www.patriarhia.ro/Publicatii/BOREUROPA/snagov.html, Patriarhia Ortodoxă Română.

